Oslo, 30 september 2025

UNGE KUNSTNERES SAMFUNDS' innspill til høring om ny forskrift for Statens kunstnerstipend

Unge Kunstneres Samfund (UKS) viser til brev av 26.06.2025 vedrørende forslag til ny forskrift for Statens kunstnerstipend (heretter SKS), og takker for muligheten til å komme med innspill.

UKS støtter i hovedtrekk de vurderinger og forslag som Norske Billedkunstnere (NBK) fremmer i sitt høringssvar. Vi deler deres positive vurdering av restruktureringen og forenklingen som ligger i forslaget, samt departementets intensjon om en solid og transparent forvaltning som sikrer ordningens legitimitet. For kunstnere i etableringsfasen og i det lange yrkesløpet er det avgjørende at SKS oppleves som et rettferdig, konsistent og faglig forankret system, uten vilkårlig praksisforskjell mellom ordninger og komiteer.

Vi vil understreke viktigheten av en aksept for at ulike kunstfelt har forskjellig forvaltningspraksis. Like tilfeller må behandles likt, men det må også være rom for at ulike kunstnergrupper kan utforme prosesser som er tilpasset sitt felt og dets egenart, slik forvaltningsrettslige prinsipper gir rom for.

UKS støtter departementets forslag i forskriftens § 20 om å øke aldersgrensen for mottakere av Stipend for etablerte kunstnere og Stipend for seniorkunstnere. Den økte aldersgrensen reflekterer dagens virkelighet der kunstneriske karrierer ofte strekker seg over lengre tid, og der etableringsfasen kan være mer langvarig og fragmentert enn tidligere. En høyere aldersgrense bidrar til å ivareta kunstnere som utvikler sin praksis senere i livet – unge kunstnere skal bli gamle kunstnere! – og sikrer at ordningen gjenspeiler et reelt og mangfoldig kunstnerlivsløp.

Våre forslag til endringer og kommentarer er listet opp punktvis nedenfor.

5.3.2 Språkutdanning og nasjonale minoriteter

UKS ønsker å løfte frem et moment som ikke er tilstrekkelig belyst i høringsnotatet: Kunstnere fra nasjonale minoriteter må kunne studere og utvikle språk som samisk og kvensk uten å risikere å fryse eller miste sine arbeidsstipender. Språk er et grunnleggende kulturuttrykk og bærer av både identitet og kunstnerisk praksis.

For at stipendordningene skal bidra til reell kunstnerisk utvikling og samfunnsmessig representasjon, må regelverket tydelig åpne for at språklæring og språkutvikling kan være en integrert og legitim del av et kunstnerskap. Dersom kunstnere økonomisk straffes for å styrke sine språkferdigheter, undergraves både mangfold og representasjon i kunstfeltet. Det påligger spesielt med tanke på fornorskingspolitikken som har forårsaket språk- og kulturtapet. Vi gjør oppmerksom på at tilgangen til denne undervisningen er tidssensitiv: revitaliseringskonteksten gjør læring spesielt tidsfølsom.

UKS mener derfor at forskriften må sikre at språklæring og aktiv bruk av minoritetsspråk regnes som en legitim del av kunstnerisk praksis innenfor stipendsystemet, uten økonomisk sanksjon eller uforholdsmessig byråkrati.

UKS vil videre at det etableres et tydelig og tidsavgrenset unntak i regelverket som garanterer at kunstnere som søker å revitalisere og gjenvinne sitt språk, ikke skal risikere å miste arbeidsstipendet i den perioden dette arbeidet pågår.

På bakgrunn av dette foreslår vi følgende endring i § 6 i utkastet til forskrift:

> *§ 6. Utdanning og andre arbeidsforhold*
> *Kunstnarar som tar utdanning som tilsvarer 15 studiepoeng eller meir per semester, kan ikkje motta stipend. Forbudet i første ledd gjelder ikke for kunstnere som tilhører en nasjonal minoritet og som gjennom utdanning i tilknytning til sitt kunstneriske virke søker å gjenvinne eller revitalisere sitt språk.*

5.6.4.5 Fornying av stipend for etablerte kunstnarar

UKS støtter departementets forslag om at det skal være mulig å bli tildelt stipend for etablerte kunstnere flere ganger, men at søknadene skal behandles på lik linje med andre søknader. Dette sikrer likebehandling og transparens.

Vi forutsetter samtidig at det ikke kommuniseres fra SKS' sekretariat til mottakere av GI/SEK på en måte som kan gi inntrykk av at det eksisterer særordninger eller unntak fra en full skjønnsmessig vurdering.

5.6.6 Etableringsstipend for unge kunstnarar

UKS deler NBKs syn på at utdanningshensynet må videreføres. Bakgrunnen for ordningen har vært å sikre økonomisk støtte til kunstnere i overgangen mellom fullført høyere kunstutdanning og etableringsfasen – en sårbar og avgjørende periode for å bygge opp en bærekraftig praksis.

90 % av yrkesaktive billedkunstnere har høyere kunstutdanning, og dagens ordning fungerer derfor treffsikkert. Dersom utdanningskravet fjernes, risikerer man at søkermassen øker uforholdsmessig, at administrasjonen blir mer ressurskrevende, og at tildelingene fragmenteres i mindre beløp. Dette svekker ordningens formål.

UKS støtter at stipendet gis som et fast beløp, og at man kun kan motta stipendet én gang. Dette bidrar til tydelighet, rettferdighet og en mer effektiv søknadsbehandling.

KAPITTEL 6 – FØRESEGNER OM FORVALTNING OG ORGANISERING

6.2 Utvalget for Statens kunstnerstipend

UKS støtter departementets forslag om at varaene for kunstnerrepresentantene skal være personlige. Dette styrker kunstnerrepresentasjonen og sikrer kontinuitet, legitimitet og forankring i feltet.

6.3 Stipendkomitéane

UKS mener det ikke bør forskriftsfestes regler for størrelsen på stipendkomiteene. Kunstnerorganisasjonene med oppnevningsrett må selv kunne vurdere størrelse og sammensetning ut fra erfaring, representasjon og behov. Dette sikrer faglig bredde, mangfold og kvalitet i vurderingene.

Videre advarer vi mot rigide regler for tidsbruk og antall medlemmer som vurderer enkeltsøknader. Ulike kunstneriske praksiser krever ulik grad av fordypning. Komiteene må ha fleksibilitet til å organisere seg slik at de kan ivareta nye uttrykksformer og sikre reell likebehandling.

6.4 Oppnemning av medlemmer i stipendkomitéane

UKS støtter retten til oppnevning av komitémedlemmer, men deler NBKs bekymring for definisjonen av «yrkesaktive kunstnere». En for lav representasjonsprosent (10 %) kan svekke legitimiteten. Vi mener, i likhet med

NBK, at minst 30 % representasjon bør kreves for at en organisasjon skal ha oppnevningsrett.

6.6 Sekretariat for stipendkomitéane

UKS ser at en tvistemekanisme kan være fornuftig, men mener at en organisasjon bør representere tilnærmelsesvis 50 % av kunstnergruppen for å ha reell vetorett i slike prosesser. Sekretariatsfunksjoner er bygd opp over tid med spesialisert kompetanse, og flytting bør bare skje dersom det foreligger tungtveiende grunner.

6.7 Kvotefordelinga og 6.7.3 Departementets vurdering

UKS støtter videreføring av dagens praksis, der Kulturdepartementet fastsetter årlig kvotefordeling etter innstilling fra utvalget og høring med organisasjonene.

Vi vil samtidig peke på at opplistingen av kunstnergrupper direkte i forskriften kan virke rigid. Endringer i kunstfeltet skjer fortløpende, og det må finnes fleksibilitet til å fange opp nye uttrykksformer og praksiser.

6.8 Årshjulet for søknadsbehandlinga

UKS støtter intensjonen om å korte ned behandlingstiden og fremskynde utbetalinger. Samtidig vil en søknadsfrist i august skape praktiske problemer, ettersom både kunstnere og administrasjon er berørt av fellesferie.

UKS foreslår at søknadsfristen beholdes til medio oktober, eventuelt én til to uker tidligere, slik at det fortsatt gis tid til en god prosess uten å presse søknadsarbeidet inn i fellesferien. Vi mener tiltakene for å korte ned behandlingstiden må settes inn i selve prosessen etter frist, snarere enn å fremskynde fristen til et lite hensiktsmessig tidspunkt.

For kunstnerne veier det langt tyngre å få svar raskere enn å få forskjøvet søknadsfristen inn i sommermånedene. Klagen gjelder først og fremst ventetiden, ikke utbetalingsmånedens eksakte plassering. Departementet bør derfor prioritere effektivisering av vurderings- og beslutningsprosessene fremfor å flytte søknadsfristen til august. Dette balanserer behovet for rask behandling med hensynet til faglig forsvarlighet og søkerstøtte.

Ragnhild Aamås & Magnus Holmen

Styreleder & nestleder

Unge Kunstneres Samfund

OM UKS

Unge Kunstneres Samfund er en fagpolitisk medlemsorganisasjon for profesjonelle kunstnere og et visningssted for samtidskunst. Foreningen ble stiftet av kunstnere og for kunstnere i 1921. UKS arbeider for å bedre de sosiale, ideelle, økonomiske og faglige rettighetene til kunstnerne.